

REDACȚIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMANIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an: 14 franci.
Pe 1/2 an: 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 286.

Asociațiunea culturală din Arad.

Ca un fenix renăscut din cenușa sa, Asociațiunea culturală din Arad se ridică într'un avânt măiestros și cu puteri primenite tinde năvalnic spre ținta sa bineprecizată de întemeietorii acestei instituțiuni. Parcă să suplinească grabnic toate neajunsurile deceniilor secetoase trecute. Tinde fără răgaz, fără încunjur, cu energie și voință de fier cătră scopul său de a înălța poporul românesc la nivelul cultural-economic al neamurilor culte din Apus.

Acum când drapelul grandios al culturii, este din nou desfășurat și fâlfâie grațios în adiera primăverii, așteptând să-l ducă la izbândă strălucită, „Asociația“ s'a angajat la o luptă înverșunată împotriva patimilor ce bântuie rădăcina poporului român, amenințându-o cu o totală distrugere, lăncezând oțelul brațelor, suprimând sborul liber al sufletului și nimicind voința muncii stăruitoare, a muncii fără preget. S'a angajat să poarte luptă puternică cu lenea și fății săi îngrozitori, ca desfrâul și beția; și să risipească bezna neștiinței, aprinzând lumina culturii în acest neam.

Abia de trei ani se reorganizase, abia sosisse la al doilea popas al rodnicei sale activități, de unde odihnindu-se pe un moment, poate reprivi calea percursă pân'acum, o cale plină de spini și de urzici. Și calea aceasta este luminată de splendoarea succesului ce-l raportase pân'aci. Spinii sunt delăturați și urzicile uscate. Iar noi n'avem decât să admirăm avântul îndrăzneț, prin care cearcă a se apropiă de scopul său sublim, cu câteva zile mai iute. Acest al doilea popas, care este sărbătorit astăzi de toată suflarea românească din Arad și jur, este pentru noi toți o sărbătoare înălțătoare, un moment cultural sublim.

Azi când raporturile adunării generale ne reprezintă activitatea sa într'un tablou într'adevăr minunat, mângăietor, ce inspiră nădejde și întărește dorul de muncă, vedem în Asociațiune mama care cu nețărmurită dragoste își adună

copiii săi desmoșteniți sub aripile sale ocrotitoare. Vedem într'ansa focularul ce răspândește lumină în jurul său, — însă simțim cu toții, că aceasta lumină în felul cum ni-se prezintă azi, este mai mult decât a farului ce arată calea adevărată corăbiilor rătăcitoare; — este lumina soarelui dător de viață, biruitor al întunerecului și nimicitorul tuturor miazmelor ce află în întunerec pat priincios pentru dezvoltare; este o rază a iubii, o rază de mângăiere și de încurajare.

În programul său cultural asociațiunea cuprinde toate chestiunile de interes vital al neamului nostru. Iar în statutele sale este asigurată autonomie largă, este garantată libertatea de a lucra cu fel de fel de mijloace pentru realizarea scopului său măreț. În vederea acestui scop apoi, care este înălțarea poporului românesc la nivelul culturii europene, nu scapă nici un prilej, nici nu pierde vre-o posibilitate de a raporta progres pe orice teren. Tinde cu stăruință să devină un factor important, sprijinitor și conducător desinteresat și sincer în toate mișcările progresului cultural-social. — Înființând și organizând cor, cultivă sentimentele, ținând conferințe publice, este educatoare socială; iar acordând ajutoare fie cât de modeste, va fi sprijinitoarea economică-industrială a poporului; iar cu ridicarea bibliotecelor deșteptând gustul de carte bună, va fi învățătoarea iubită a neamului său, care simțindu-i iubirea și cunoscând roadele-i binefăcătoare va țineă totdeauna neclintit la dânsa susținându-o și între cele mai grele împrejurări. (șt. op.)

*

Aradul a fost joi mărturia unor sărbători mărețe, grandioase. Toată suflarea românească într'un gând și o simțire a prăznuit acest moment cultural, de o deosebită importanță. Asociațiunea culturală din Arad și-a ținut adunarea sa generală în cadrul unor solemnități ne mai pomenite pân'acum în Arad, în mijlocul unei însuflețiri generale. — Însă să ținem rândul.

Serviciul divin.

După un șir de zile posomorâte iată o zi senină, o zi cu soare. În ziua serbărilor noastre culturale ne pomenim cu un splendid răsărit de soare, care-și varsă îmbelșugat orbatoarele-i raze asupra Aradului. Iți vine să crezi că este alegoria minunată a viitorului acestui focal cultural a cărei adunare generală o întimpinăm noi cu atâta însuflețire și dragoste. Primeniți în haină de sărbătoare ne îndreptăm pașii spre sf. biserică ca să implorăm ajutorul și binecuvântarea Părintelui ceresc la munca noastră, după obiceiul bun al moș-strămoșilor noștri.

S'a servit sf. liturgie pontificând P. S. Sa dl' Episcop. Ioan I. Papp președintele acestei instituțiuni. A fost acest serviciu o impozantă și înălțătoare rugăciune către Părintele Lumii cerându-i cu toții binecuvântarea sa cerească peste activitatea fructiferă a acestei asociațiuni. Și chiar de aici din locașul dzeesc își începe activitatea sa însuflețitoare și rodnică Asociația, cântând corul său organizat cu o perfecțiune în armonie răpitoarele răspunsuri plâzmuite în sufletul artistic al măiestrului Dima.

Sf. liturgie a fost celebrată în sobor în frunte cu P. S. Sa de părintele protosincol P. C. Sa R. R. Ciorogariu, protopopol V. Beleş, parohii Tr. Vătan, dr. T. Botiș, G. Bodea, A. Vesalon, I. Olariu, F. Manoilă, I. Fărcaș, diaconii dr. I. I. Suci, Cornil Lazar, dr. G. Ciuhandu, Cibian și cetelul I. Cioară. Iar după sfânta liturgie ne-am împlinit o sfântă datorință față de aceia cari cu atâtea jertfe au ridicat fortăreața aceasta culturală, servindu-se un parastas pentru sufletul repositărilor întemeietori. De fapt un act creștinesc plin de recunoștință sinceră către cei ce și-au pus sufletul pentru noi.

Dela sf. biserică apoi cu toți trecuserăm la casa orașului să participăm la adunarea generală.

Adunarea generală.

Pe drum spre palatul primariatului soarele ne mângâie zimbitor cu razele sale lingușitoare. Tăria e senină și în văzduh planează ceva ce ne înveselește, ceva din primăvara dătătoare de viață. Un cadru cât se poate de potrivit la sărbătoare noastră înălțătoare. — Intrăm, P. S. Sa ocupă locul prezidial și deschide adunarea cu următorul discurs:

Onorată adunare generală. Doamnelor și Domnilor,

Dat fiind fiecărui neam de oameni dreptul firesc de existență și dezvoltare sub scutul și între marginile legii statului cărui aparține, este natural că acest drept inerent ființii omenești, fiecare neam și fiecare popor să și-l poată afirma în limba sa și prin atributele ființii și culturei sale naționale.

Astfel privind lucrul, vom înțelege, de ce bărbații luminați ai neamului nostru din epoca liniștită a anilor 1860, prevăzând cu duhul lor profetic dezvoltarea trebuințelor vieții publice, și dându-și seama, că omul poate ajunge decât numai prin cultura socială, — care începe cu dezvoltarea conștiinței de sine prin cultivarea limbii și literaturii proprii, — n'au întârziat a da răspuns la „Răsunetul deșteptării“, grupându-se în societăți culturale, cum s'au grupat și fruntașii de pe vremuri ai neamului nostru din această provincă, întemeind asociațiunea noastră și asigurându-i dreptul de înalta stăpânire.

Când ne dăm seama, cât de înapoiată era pe acele vremuri cultura socială a poporului nostru, limba și literatura noastră față cu cultura, limba și literatura celorlalte neamuri, cu cari bunul Dumnezeu ne-a așezat pe acest pământ; când ne dăm seama cât de simțită era o pornire serioasă, care să deștepte poporul la cultură și prin cultură la realizarea scopului vieții sociale publice; când ne mai dăm seama, că pe stindardul asociațiunii s'a gravat dela început cultura națională a poporului român și înaintarea literaturii românești prin cetire și conșiere, și când astfel ne dăm seama, că aceasta asociațiune are deviza înartătată în statutele ei: de a deveni un factor legal al înaintării culturii naționale române, este de înțeles, că ideea de asociațiune aflat răsunet în inimile poporului nostru și altcum blând dela fire, iubitor de ordine și dornic de mărirea străbunilor săi. Despre buna întimpinare a ideii de asociațiune servesc deplină dovadă întemeierea acestei instituțiuni, din cari învederează, că întemeierea ei a fost salutată cu bucurie și însuflețire de către toate păturile societății românești, a fost sprijinită cu multă căldură de către toți fruntașii acestei provincie, de către toți bărbații noștri iubitori de cultură și de progres, și de către toți bărbații, conștii de datorința de-a promova această neamului lor.

Această însuflețire și acestui sprijin este a i-se mulțami faptul, că pe la anii 1870—1871, deci după 7—8 ani de existență, această asociațiune ajunsese la cel mai bun renume. Adunările ei generale erau ridicate la rangul de adevărate sărbători culturale-naționale, iar roadele binefăcătoare ale existenței și activității ei, începuseră a se resimți chiar și în sânul poporului dela sate, îndeosebi la comunele mai apropiate de sediul ei, la cari începuse a se desvoltă gustul de cetire în măsură, că țaranul român bucurios de obârșia și demnitatea sa, își deschidea conștiința ușa ca să intre lumina, și cartea românească o așeză în cel mai de frunte loc al casei sale.

Nu am fi însă sinceri față de noi înșine și cu societatea, dacă nu am recunoaște, că activitatea de decenii a acestei asociațiuni nici pe departe nu a satisfăcut scopurile indicate în statutele ei, dar tot asemenea nu am fi drepiți față cu trecutul și prezentul nostru, dacă nu am arată și cauzele, cari au împiedecat realizarea scopului urmărit, cari cauze se pot resuma în faptul că: pentru neînțelegerea fraților a suferit mama, pentru certele fiilor a suferit cauza.

Este de notorietate publică, că asociațiunea noastră pe la anul 1875 a fost supusă unui dezastru, a cărui consecință a fost, că din tot activul ei ne-au rămas numai statutele, o mică bibliotecă și analele.

Perdere materială — se înțelege de sine că a provocat o stagnare în mersul afacerilor și în promovarea scopurilor asociațiunii, dar și mai mare și de tot mare a fost pierderea morală, pentru că certele și neînțelegerile izvorite pe tema grupat și fruntașii de pe vremuri ai neamului nostru din această provincă, întemeind asociațiunea noastră și asigurându-i dreptul de înalta stăpânire.

au sgduit referințele vieții sociale dintre frunțașii conducători de atunci, încât a trebuit să exclamăm cu poetul :

La noi e putred mărul,
Nu-i mod de curățire
Și tot ce se sperează
Sunt simburii din el!

Mureșan.

Și simburii mărului, adecă generațiunea ce a urmat la conducere, n'au întârziat a se grupa de sine și a arboră steagul asociațiunii, pentru a ține viu focul sacru al culturii naționale. Dar considerând, că sgduirea vieții sociale a trecut și în provincie; considerând că numărul celor neangajați nici într-o parte nici în alta, eră de tot redus, precum redus eră peste tot numărul cărturarilor din centru, este de explicat, că noua grupare n'a putut produce rezultatele pretinse de scopurile asociațiunii, și n'a putut realiza scopul urmărit nici de aceea, pentru că nu dispărușeră încă miazmele dezastrului, a căror infecție ținea departe pe frate de frate în așa măsură, încât eră anevoioasă recrutarea membrilor macar în numărul minimal cerut prin statute, pentru ținerea adunărilor generale.

Noua grupare nici atunci nu și-a perdut speranța în îndreptarea lucrurilor, din contra oamenii ajunși la conducere, s'au angajat cu taxe anuali mai mari, numai ca să poată susține la suprafață stindardul acestei instituțiuni culturale.

Precând astfel începuseră a se alina valurile patimilor alimentate de prepotența unora și de micimea de suflet a altora; pe când astfel se lucră din respireri pentru închiegarea rândurilor și complanarea diferențelor, am intrat în anul 1884, ale cărui întâmplări au provocat nouă neînțelegeri între conducătorii vieții noastre politice, cari iarăși a sgduit pacea și a împedecat dezvoltarea progresivă a vieții noastre culturale.

Această neînțelegere însă, având caracterul unui val de apă, venit pe neașteptate, ca valul ar fi trecut, dar din neînțelegerile ivite în jurul unei noue instituțiuni culturale, create în 1888, referințele vieții sociale s'au înăsprit în așa măsură, încât urmările lor nu numai nu au fost priincioase nici uneia, din contra a înapoiat mersul ambelor acestor instituțiuni.

Țin de prisos să mai ating și alte momente, cari și de atunci au mai produs accente disonante în viața noastră socială de aici, pentru că dacă în calitatea mea de președinte al acestei onorate adunări generale, am atins și cele de mai sus, am făcut-o aceasta din respectul datorit generațiunii, care și între astfel de împrejurări grele a ținut la suprafață steagul asociațiunii, dând din an în an tot mai mare impuls vieții ei și scopurilor ei; am atins cele de sus pentru aceea, pentru că și generațiunea de acum și posteritatea să poată judecă în deplină cunoștință de cauză, dacă la noi și la activitatea novelor grupări, ce s'au perândat la conducerea acestei asociațiuni în timpul dela 1875 încoaci, s'ar putea aplica măcar și numai admonițiunea bardului dela Mircești :

Voi ce stați în adormire,
Voi ce stați în nemișcare!

deci cu atât mai puțin vre-o împutare, că asociațiunea noastră doarme și încă somnul de moarte.

Subliniez acestea pentru aceia, cari nu cruță nici chiar instituțiunile culturale de judecățile lor meșteșugite cu ușorătate și în totala necunoștință de cauză, pentru că oricine s'a interesat de adevărata cauză, care

a împedecat dezvoltarea naturală a acestei instituțiuni, a putut să afle și să înțeleagă că: *inter arma silent musae*."

Onorată adunare generală,
Doamnelor și Domnilor,

Intre zilele mari și însemnate din viața unui neam, iubitor de ordine și de progres; între momentele de înălțare sufletească a unui popor conștiu de sine și de drepturile sale, de chemarea și destinațiunea sa, s'au numărat și cu tot dreptul au să se numere și în viitor toate momentele dedicate cultivării ființei și individualității sale, deci cu atât mai vârtos zilele consfințite promovării limbei și literaturii proprii și prin aceasta a culturii sale naționale.

O asemenea zi mare și însemnată, o asemenea zi de bucurie este și pentru viața noastră socială ziua de astăzi, în care ne-am întrunit în adunarea generală a Asociațiunii noastre aradane, pentru a lua cunoștință de mersul și starea afacerilor acestei instituțiuni culturale-naționale și a îndeplini alte agende impuse prin statutele ei, deci fiind vorba de o instituțiune culturală a neamului nostru, am primit cu bucurie onoarea de președinte ce mi-s'a oferit și ca atare V'am poțtit la această ședință, nu numai pentru că să mă bucur împreună cu Domniile Voastre și cu toți acei fii ai neamului, cari în această adunare văd, împreună cu mine, garanța unei consolidări de conlucrare armonică întru promovarea scopului determinat în statutele pe bazele cărora ne-am întrunit, ci V'am convocat și m'am prezintat la această ședință și pentru aceea, că prin prezința și conlucrarea mea, să consfințesc noul impluz ce s'a dat vieții acestei asociațiuni în anii din urmă, prin ce s'a pus începutul unei ere de muncă liniștită sub egida buneii înțelegeri astfel, că ziua de astăzi o putem numi ziua botezului renașterii Asociațiunei aradane, ziua când această instituțiune a ajuns la pământul făgăduinței.

Cât de însemnată este această zi pentru neamul nostru și pentru noi cei din provincia Aradului, o dovedește însăși venirea Domniilor Voastre, domnilor și doamnelor, din apropiere și din depărtare, participarea în număr așa de însemnat, și deosebi veștmântul bucuriei trupești și sufletești, ce ați îmbrăcat cu toții, dând întrnirii noastre prin aceasta timbrul convenit de *sărbătoare culturală-națională română*.

Dar tocmai că prăznuim o atare sărbătoare mai rară a vieții noastre sociale publice, în care plugarul întocmai ca și ministrul își poate manifesta direct voința și dorința sa întru promovarea scopului urmărit, ne vom împlini numai o datorință creștinească și vom da probe vădite, că suntem descendenții unui popor cu drept de existență și afirmare, că suntem un neam de ordine și recunoscători față de bărbații, cari au muncit pentru binele comun - dacă și din acest loc vom da expresiune - cum am dat și în sfânta biserică, - devotamentului și recunoștinței noastre față cu memoria acelor apostoli ai deșteptării și anteluptători ai culturii neamului nostru, cari cu mințea lor luminată au făcut planul și din prisosul dragostei lor de neam au clădit această fortăreață, între zidurile căreia, nu numai putem ocroti cultura noastră socială, dar îi putem da și dezvoltare liberă astfel, că prin o activitate bine determinată și cu sprijinul celor chemați, putem împacă măcar o parte din multele trebuințe ale vieții poporului nostru, trebuințe, cari reclamă din zi în zi tot mai tare sprijinul tuturor factorilor vieții noastre publice și astfel și a Asociațiunii noastre, chemată și ea a fi factor viu al înaintării culturii naționale romane.

Tocmai de aceea, auzind răsunetul ce ați dat învătării mele, văzându-Vă grupați sub acest steag pentru

a lucra cu inima veselă la mărețul scop al deșteptării neamului român prin cultura sa, și prin aceasta ai deschide calea la mai bună stare materială și la cinstea ce i-se cuvine între neamurile ce bunul Dumnezeu ne-a așezat pe acest pământ, Vă mulțămesc din inimă pentru această interesare educată nobilă intențiunii și nizuințe ale poporului nostru, și de aceea dacă acum ne vom da seama de aceste trebuințe atât de arzătoare; dacă ne dăm seama, că concetățenii noștri din Arad au diferite reuniuni, instituțiuni și alte grupări în număr de peste 50. și toate-și urmează calea și satisfac scopurile lor; și dacă ne dăm seama și de aceea, că abia mai poate exista vre-o instituțiune în lume, care pe lângă o taxă moderată de 4 cor., să asigure membrilor ei așa erepturi, cum asigură asociațiunea noastră arădană membrilor ei, mă cred în drept a da expresiune speranței, că nu va mai rămâne în viitor inteligent, căturariu ori plugar, preot și învățător, meseriaș și industriaș român, care să nu dorească și să nu grăbească a se înrola sub steagul asociațiunii noastre pentru realizarea scopurilor ei atât de salutare.

Și tocmai după cele petrecute, sunt convins, că lumea din afară așteaptă și cu tot dreptul, să continuăm cu stăruințele să ajungem să dovedim, că *Asociațiunea din Arad dacă n'a avut viață, are acum și va avea; dacă n'a fost, este acum și va fi.*

Simplu de lucru este priincios, deci: *Sus să avem inimile!*

Cu aceasta am onoare a declara ședința adunării generale a Asociațiunii noastre aradane convocată pe ziua de astăzi de deschisă.

Directorul „Asociației“ dl Vasilie Goldiș a vorbit după P. S. Șa, spunând următoarele:

*Ilustrisime domnule președinte,
Onorată adunare generală,*

Tot mai mult se aud între noi, tot mai tare se subliniază în publicistica română cuvintele: prin noi înșine.

Cuvintele acestea indică revenirea obștei românești la calea, care singură este ducătoare la progres și la potențarea condițiunilor prielnice fericirii și măririi pământești a indivizilor și a popoarelor.

Cuvintele acestea cuprind un mare adevăr. Ele exprimă legea evoluțiunii firești și dezvoltarea omeni-rei. Prin noi înșine, va să zică principiul, că în lumea aceasta orice organism viu nu are altă viață și altă valoare, decât numai aceea, pe care i-o dau condițiunile proprii de viață, cuprinse în însuși acel organism.

Cercetările științifice referitoare la selecțiunea organismelor vii ca rezultată a luptei pentru existență continuă cu siguranță matematică aserțiunea istoriei materialiste, că situațiunea popoarelor este produsul condițiunilor de viață cuprinse în însuși organismul indivizilor din care se compune fiecare popor. Exigențele imperative ale traiului pământesc în cale evolutivă selecționează condițiunile prielnice aceluiași trai întărindu-le pe acestea și înlăturând încetul cu încetul pe cele neprielnice.

Astfel lupta pentru existență este singura Maiestate, cari distribue cu deplină dreptate titlurile de nobleță între neamurile lumii. Celce trăește și stăpânește, este vrednic de trai și de stăpânire în puterea superiorității condițiunilor de viață cuprinse în ființa sa, iar celce tânjește și e altora slujitor, vrednic este de soarta sa în puterea slăbiciunilor ființei sale.

Și dacă adevărul acesta recunoscut acum de toată lumea e dureros pentru sufletele aburate de sentimente

umaniste, dacă acest adevăr dărimă cetatea teoriilor frumoase despre inevitabila învingere a unei dreptăți formulate prin silogismele filozofiei transcendente, despre un oarecare priefin geniu ocrotitor al popoarelor și despre prevedința, ce ar stă pază neadormită întru apărarea neputincioșilor muritori, în schimb acest adevăr deșteaptă pe ceice voiesc să vadă, instruiază pe ceice voiesc să învețe și întocmai dupăcum a întemeiat sistemele nemișcătoare pentru nobilitatea raselor de animale și după munca de Sisif a produs spre marea noastră uimire trandafirul negru, tot astfel acest adevăr e potrivit a ne indica mijloacele, prin cari să ne scăpăm de sub stăpânirea oarbă a puterilor fizice ale firii și în mod conștient să producem în ființa noastră condițiunile prielnice exigențelor traiului pământesc, ca neam deosebit între neamurile lumii.

Aleșii poporului, în schimb, pentru că pe scara sprijinită de brațele muncitoare ale poporului lor au ajuns pe o spiță superioară, au datorința să se achite față de acest popor prin luminarea lui asupra mijloacelor, cari sunt potrivite pentru asigurarea traiului său, pentru întemeierea fericirii sale pământești.

În lupta pentru existență între neamurile lumii folosindu-ne de rezultatele științelor sociale trebuie să luminăm poporul nostru asupra marelui adevăr, că omul nu are dușman mai mare, decât pe sine însuși, că nimeni nu ne poate asigura o viață mai ușoară și mai vrednică de scânteia divină din sufletul omenesc, decât iarăși noi înșine.

Ca să se audă până în cea de pe urmă colibă a satelor noastre românești, trebuie să rostim cu tărie adevărul, că a trecut vremea brutalității, când cineva cu pumnul a putut să-și facă loc de cinste între semenii săi. A sosit vremea muncii folositoare și tot mai mult ne apropiem de lumea frumoasă, unde chiar numai a această muncă va fi măsurătoarea fericirii individualei fiecărui viețuitor, unde fiecare om se va putea feriți în măsura muncii sale, pe care o va presta spre întemeierea binelui obștesc.

Să ne pregătim de cu vreme pentru lumea, ce va să vie și dupăce fără îndoială lumea aceasta va fi lumea muncitorilor, să ne facem cu toții muncitori și să ne îmbrăcăm cu zale tari ale trezviei, ale muncii neobșite, ale cruțării, ale sănătății, ale moralității.

Vrem să fim mai presus decât alții? Să fim mai treji decât alții, să învățăm mai mult decât alții, să fim cu moravuri mai bune decât alții. În âst chip fără îndoială ne vom preamări.

Vrea să fim mai bogați, decât alții? Să muncim mai mult, decât alții și să cruțăm mai mult, decât alții, veți vedea, că nu este putere lumească, care să împidece, ca palatele orașelor să fie stăpânite de voi, câmpiile binecuvântate de căldura roditoare a soarelui să-și verse belșugurile sale în hâmbarele voastre.

Omul se înalță prin vredniciile sale, dar, — ori de vrednic ar fi, — nu are rost decât în societatea semenilor săi și fineța fiecărui pământean este un atom din întregimea soților săi de aceeași soartă, și neamuri făuritoare.

Nu este om fără să aparțină vre-unui popor soarta individuală a fiecăruia e strâns legată de soarta poporului său. Nu este axiomă teoretică, ci este adevăr materialist aserțiunea, că fiecare individ binele său propriu îl făurește în măsură, în care contribuie cu puterile sale la întemeierea binelui obștesc al neamului și și vredniciile fiecărui individ se răsplătesc în raport situațiunea generală a poporului său!

Multe poate să isprăvească hârnicia omului, și sunt considerațiuni ale propășirii individuale și ale

riciri pământesti, pe cari numai mulți împreună le pot asigura. Cu cât un popor este mai luminat asupra condițiilor sale de viață, cu atât este mai dispus a jertfi o parte din munca sa pentru asigurarea condițiilor indispensabile fericirii sale obștești.

O simte aceasta și poporul românesc, o exprimă cuvintele poetului :

Unde-i unul, nu-i putere
La nevoi și la durere.
Unde-s doi, puterea crește
Și dușmanul nu sporește.

Când vom ajunge, ca fiecare român să fie în mod conștient pătruns de acest adevăr, când va sosi timpul, ca fiecare membru al acestui popor, dela vlădică până la opincă să jertfească o părtică din activitatea sa și din rodul muncii sale pentru interesele obștești ale neamului, atunci poporul românesc a scăpat din sclăvia întunecului și din robia grea a sărăciei. Atunci a sosit vremea mântuirii prin noi înșine.

Activitatea Asociațiunii culturale din Arad pentru acest mare ideal să fie în ceas bun.

Aplauze îndelungate au acoperit cuvintele dlui Goldiș. O doamnă i-a întins o mare floare de crin.

Reprezentantul Astei.

Părintele Cornel Lazăr protopopul Hălmagiului a vorbit în numele „Asociației Transilvane“ :

Preasfințite Părinte,
Ilustrisime dle Președinte,
Doamnelor și Domnilor,

Din încredințarea și în numele „Astei“ asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român din Transilvania, am onoare a saluta adunarea generală a „asociațiunii naționale aradane“.

„Nu suferi nici o îndoială că fundamentul întâi al înfloririi fiecărui stat este cultura morală și lumina-rea poporului și bunăstarea lui de acestea se condiționează“, a zis marele Andrei Br. de Șaguna fondatorul și primul președinte al Astei.

Lucrarea începută de biserica noastră națională, a luminării și cultivării poporului nostru a continuat-o și o continuă azi pe teren mai vast asociațiunile culturale, cari s'au înființat în timpul libertății popoarelor și a rededeșteptării noastre naționale. În anii 1861 desfășură steagul culturii naționale „Astra“, înființată cu muncă și jertfă de marele Mitropolit Andrei Br. de Șaguna cu fericitul Alex. Sterca Șuluț.

Aproape în același timp în 1862 fericitul Episcop al Aradului Procopie Ivacicovici cu inteligența fruntașă din Arad de atunci însufleții de primul pas arătat de arădani stăruiește pentru înființarea Asociațiunii culturale aradane, care după multă luptă și jertfă primind aprobarea statutelor sale dela înaltul guvern a țării în 1868 septembrie 15 și-a început în aceste părți activitatea binefăcătoare.

Din aceleași intențiuni însuflețite și pătrunse „Asociațiunea culturală aradană“ a început a desvoltă încă în 1868 o activitate deși modestă, dar cu multă voință și zel până la 1870 când în urma unei derute a lăncezit, ba a încetat chiar activitatea ei, ne dând semne de viață mult timp.

Dar iată că în 1907, mulțămiiță bărbaților vrednici ai noștri din aceste părți reinvie ca din cenușe, și sub prezidența P. S. Sale dlui Episcop diecezar Ioan I. Papp. a viceprezidenților dr. Nicolae Oncu și P. C. Sa Roman Ciorogar, și sub conducerea vrednicilor di-

rectori Vasile Goldiș și dr. Stefan C. Pop a început a desvoltă o activitate mai sănătoasă.

Astfel Asociațiunea aradană pentru aceste părți devine și este în mic. ceea ce este „Astra“ pentru părțile ardelen, răspânditoarea culturii și a luminării poporului, și astfel conducătoare la fericire.

Oricât de modestă ar fi însă activitatea acestei asociațiunii culturale, sora ei mai mare „Astra“, privește cu drag la ea și o îndeamnă la activitate vastă și intensivă, ca și ea să devină astfel o societate puternică pentru luminarea în straturile mari ale poporului român din aceste părți, o societate a cărei activitate să aducă roduri îmbelșugate pentru cultivarea graiului românesc, a portului național, popularizarea științei și a literaturii și pentru creșterea sentimentelor bune

Avem cele mai bune nădejdi, că asociațiunea aradană prin jertfe, prin o lucrare statornică și intensivă va putea să lege de sine cu lanțul puternic al culturii naționale, poporul nostru din aceste părți și va putea face din el o cetate tare, care să fie în stare a rezista la orice atac.

„Nu vor trece multe decenii când poporul român va fi regenerat și întărit cu puteri intelectuale, industriale și materiale, pentru că este setos după cultură și luminare, iar membrii asociațiunii nu vor evita nici un sacrificiu, ce ar condiționa un viitor mai fericit și propășirea națională.“ a profetit marele arhiereu Andrei Baron de Șaguna în vorbirea sa de deschidere a adunării generale a Astei ținute în Brașov la 16 iulie 1862.

Ca să putem vedea această profecție realizată în curând și la noi, să lucrăm cu toții și în aceste părți în jurul asociațiunii aradane, căci astfel vom împlini numai o datorie către noi înșine, și vom da dovezi că suntem un conștient de sine și vrednic de viață. Înainte dar sub stindardul desfășurat la lumină și la cultură prin muncă și jertfă — și astfel la fericire.

Doresc isbândă glorioasă asociațiunii culturale aradane și felicit adunarea generală, vrednicii regegnatori și conducătorii ei actuali !

Dr. Nicolae Oncu.

Di dr. Nicolae Oncu, reprezentantul societății pentru fond de teatru român, a rostit următoarea cuvântare :

Onorată adunare generală,

Am o însărcinare, pe cât de fericită, pe atât de plăcută pentru mine.

Însărcinarea să reprezint la această ocaziune festivă, și să vă împărtășesc salutul cordial din partea „Societății pentru fondul de teatru român“.

Da. Am nespusa bucurie să vă aduc acest călduros salut dela frați la frați, dela surori la surori, cari una simțesc ; de un sfânt ideal sunt animați, și toții în jurul unui steag se grupează și pentru a lui cinste și glorie muncesc.

Acest ideal este pe acest steag scris :

Limba și cultura națională.

Deosebit este veselă Societatea fondului de teatru, când vede tot zorul și toate năzuințele frumoase ce le depune Societatea națională din Arad, ca să-și reocupe locul ce i-se cuvine în rândul surorilor sale culturale, și când vede hotărârea sa fermă de a porni din nou pe calea progresului după o stagnare atât de dureroasă din trecut.

Această pornire, aceste nouă îndemnuri și năzuințe ne sunt nouă tuturor o nouă garanțe de succes în viața noastră culturală a Asociației noastre.

Pentru aceste succese, pentru izbânda complectă a Societății dv., făcând noi cele mai calde urări, în numele societății fondului de teatru vă salut încă odată și vă zic :

Societatea noastră aradană vivat, crescat, floreat. Să trăiască, să crească și să înflorească.

După aceste cuvântări P. S. Sa a mulțămît reprezentanților celor două societăți culturale cari, surori mai bătrâne și mai bine situate, au prilejit o bucurie sorei mai mici și mai sărace și adesea vorbite de rău, trimițându-și reprezentanții la această serbare. Suntem conștienți, a zis P. S. Sa, de rolul ce avem aci și ne silim să ocupăm întreg locul pe care l-a avut și i-se cuvine.

După cuvântările reprezentanților celor două surori ale Asociațiunii urmează la ordinea de zi raporturile cari ne dau o oglindă fidelă despre activitatea rodnică a Asociațiunii. Aceste raporturi vor urma însă abia în numărul viitor în întregime.

Urmează apoi conferința dlui I. Montani despre Ioan Creangă.

Cu punctul acesta exhaurindu-se programul adunării, P. S. Sa Episcopul anunță că o telegramă de felicitare a sosit dela „Revista Preoților” din Timișoara.

În sfârșit P. S. Sa mulțamește în mod sincer primăriei orașului Arad, pentru că a avut buna voință să puie sala la dispoziția „Asociației”.

Apoi P. S. Sa ridică ședința, anunțând ședința a doua pe mâine, la orele 10 a. m., în sala seminarului. Despre această ședință va urma raport special în numărul viitor.

Banchetul.

La ora 1 s; a început banchetul în sala mare dela Crucea albă. Sunt vrede o sută trei-zeci de tacăhuri. La masa principală s'ade P. S. Sa Episcopul în compania dlui Dr. T. Mihali și Roman Ciorogariu. Sunt dame multe. La o masă ocupă loc țaranii noștri atât de simpatici. O muzică bună ne distrează cu arii românești.

Cel dintâi vorbește P. S. Sa episcopul I. I. Papp ridicând tradiționalul toast pentru M. Sa împăratul. Între virtuțile poporului nostru, zice, a strălucit totdeauna ca soare alăpărea neclătită cătră tron și patrie aduna această sârbătoare națională culturală la care ne-am adunat aici se cuvine să ne manifestăm această virtute, acest înal sentiment. Ridică paharul pentru M. Sa împăratul. Cuvântarea P. S. Sa a fost ascultată în picioare și subliniată de aplauze.

Muzica întonează „Horeu bea la crâsmă-n deal”.

Conținând aplauzele se ridică P. C. Sa părintele R. Ciorogariu:

Există o împărăție — spune d-sa — fără hotară. În împărăția aceasta nu există nici dreptul moștenirii nici dreptul pământului ci frumosul cu bunul, adevărul cu dragostea, libertatea cu iubirea stau la mssă, torcând firele de aur ale fericirii și mai mare este în această împărăție acela care s'a înălțat mai sus cu gândirea în sferile luminilor sufletești, cari constituiesc cultura, suprema expresiune a perfecțiunii omenești. Împărăția aceasta a culturai este a tuturor, au deci toate popoarele împărăția lor, nu a mare decât împărățiile politice. Soartea popoarelor nu o determină astăzi nici hotarele nici numărul, nici oțelul, ci cultura lor.

Un copil și-o copilă din această împărăție s'au logodit, ca să întemeieze o casă, un cămin al culturai românești și „păstorul cel bun care aude glasul oilor sale” a venit să binecuvinteze logodna. Copilul este Asociația aradană și copila Reuniunea femeilor din Arad, iar preotul e P. S. Sa d. episcop Ioan Papp. Nuntașii suntem noi și în jurul nostru întreg neamul românesc cu gândul la timpurile logodare, când neamul era logosul, cuvântul prin care toate s'au făcut din câte s'au făcut la noi și cu privirea la tabloul care renoește tradițiile trecutului.

A purtă coroana este o cinste, a trăi în inima poporului este o fericire. Cel ce și-a ales aceasta cale a fericirii, P. S. d. Ioan Papp episcop și președinte al Asociațiunii aradane, să trăiască mulți ani (Aplauze călduroase).

D. Ștefan Pop, deputat în camera ungară, constată, că glasul Asociației noastre n'a răsunat în pustii ci a găsit ecoul în toate unghiurile locuitor de români.

La debutul glas al Asociației noastre, care abia acum a eșit din culcușul ei de cenușă la lumină lumii, a-ți alergat din toate părțile spre a-i întinde o mână de ajutor. Bine ați venit! Pornită în calea ei lungă spre ținta ce urmărește, Asociația noastră primește cu bucurie îndemnul cald ce-i vine din partea surorii ei mai în etate, Asociația transilvăneană. Mulțamește reprezentantului Astei din Sibiiu pentru salutul călduros pe care i-l'a adus. Mulțamește apoi dlul Teodor Mihali, Vaida Voievod și N. Șerban, cari au venit să facă prin prezența lor dovada solidarității năzuințelor noastre culturale. Salută pe toți oaspeții și îndeosebi pe d. Alexandru Manolescu, sublocotenentul în armata română, reprezentantul fraților noștri din România. (Vii ovații).

D. N. Mihulin, profesor, salută pe reprezentanții primăriei și mulțamește pentru bunăvoința ce ne-a manifestat primarul, punându-ne la dispoziție sala principală a primăriei.

D. T. Mihali, președintele partidului parlamentar al naționalităților, spune că a venit cu plăcere la Arad. Tot ce a văzut aici ca și în celelalte centre românești, dovedește că intelectualii români sunt pătrunși de conștiința datoriei lor. Adevărat că mai sunt încă unele locuri unde interesul pentru starea culturală a poporului nostru n'a încolțit încă în suflete, locurile acestea sunt însă puține și să sperăm că avântul va încolții și aici pentru luminoasa țintă ce urmăresc toți românii dornici de înălțarea culturală a poporului. Cultura adevărată e cultura sufletului. Cultura sufletului ne va feri de greșeli și ne va face mai iertători și față cu cei ce greșesc. Greșelile trebuie cu iubire, ca să nu închidem calea îndreptării pentru ceice le-au făcut. În silințele noastre pentru cultura sufletescă damelor române le revine un rol determinat. Închină pentru doamnele române (Aplauze).

Părintele protopop Corneliu Lazăr spune că prin cultură vom ajunge la fericire. Intensitatea culturai unui popor e măsura sprijinului obștei. Urează Asociației să ajungă mireasă bogată, cu zestre mare, — mireasă a poporului românesc. Închină pentru conducători Asociațiunii.

D. deputat în camera ungară, directorul Asociației, V. Goldiș, într'un prea frumos și avântat toast închină pentru presă. Presa noastră nu trebuie preamărită, căci activitatea ei — la înălțimea datoriei ce împlinește — o preamărește. Înceajuns. Presa e cea mai mare câtoro recunoscuți, meritul e a presei. Noi toți datorim prestigiul nostru de conducători presei. Presa e arma noastră cea mai efectivă. Presa e fanfara care ne vestește biruința și tărește cu vraja ei masele mari ale poporului — tot înainte. Suntem mândri de presa noastră și de succesele ei. Închină pentru reprezentanții presei. (Aplauze. Reprezentanții presei își ciocnesc paharele cu paharul domnului Goldiș).

D. D. Stoica redactorul „Gazetei de Duminecă”, relevează cu satisfacție, că presei i-se dă astăzi la toate manifestările vieții noastre cinstite cuvenite. Sprijinită de obștea românească în mod conștient, presa va atinge un nivel din ce în ce mai înalt. Mulțamește

dlui Goldiș pentru sentimentele ce arată presel și închină pentru sprijinitorii ziarelor românești.

D. Vaida-Voivod, deputat în camera ungară, vorbește foarte frumos despre rostul mișcărilor culturale de prin aceste locuri. Vedem azi în fruntea acestei adunări culturale un prelat român, care a găsit curajul să-și urmeze sentimentul datoriei. După ani lungi de secetă, din ani de mai bine, multă vreme n'am mai văzut în fruntea noastră pe preoții cu crucea legendară.

Este ceva în aer, o forță primenitoare. Un viitor mai bun încolțește azi. Mai mult ca oricând trebuie să stăm azi cu toții mereu la posturile noastre și trebuie să stea și cei ce n'au stat până astăzi. Noi, intelectualii acestui popor, zadarnic vom propovădui credințele noastre, dacă nu ne-am reimprospătat puterile la izvorul de viață. Inbielșugat al sufletului poporului nostru. Noi suntem expresia poporului românesc și în noi pulsează sufletul țaranului român. Ridică paharul pentru țaranii din comitat. (Țaranii cari sunt de față ciocniese, paharele cu paharul domnului Vaida. Scena stârnește mare însuflețire.)

P. S. Sa episcopul I. I. Papp. Nu poate să răspundă așa cum ar dori. Istoriograful Tacit a spus că e greu să exprimi în vorbe ceea ce simte sufletul. Noi creștinii avem trei virtuți credința, nădejdea și iubirea, — virtuțile teologice. Ele să fie călăuzele faptelor noastre. Eră o dată o discepție între rădăcina, trunchiul și coroana unui arbore. Trebuie să se hotărască care are întâietate. Fiecare își are însă rostul său bine definit. Așa și noi, — toți avem același ideal: înălțarea neamului nostru. Fiecare își face datoria așa cum și-o pricepe. Sunt bătrân, aparțin generației vechi, dar sentimentele nu-mi sunt mai puțin calde decât ale d-v. Nu sunt omul reclamei. Mi-a plăcut să se vorbească de mine puțin. Și mi-a plăcut totdeauna să-mi fac datoria. Precum în trecutul activității mele de aproape 40 de ani, așa și în viitor vreau să fiu un fiu credincios neamului din care m'am ridicat. (Trăiască!!) Închină pentru solidaritatea factorilor neamului nostru, închină pentru țaranii cari se solidarizează azi cu noi în numele culturii românești. (Aplauze și ovații călduroase. Țaranii sărută mâna P. S. Sale.)

Di V. Goldiș: Tradează un secret: Episcopul își rezervase dreptul de-a închină pentru popor. L-a prevenit însă dl Valda. E un moment înălțător, când un episcop își rezervă un astfel de drept. Avem nădejde că toți prelații români se vor indentifica cu aspirațiile neamului. (Aplauze).

Di Șt. C. Pop roagă pe cei prezenți să se înscrie ca membrii ai Asociației.

Banchetul s'a sfârșit la oarele 4 după amiazi.

Balul „Reuniunii femeilor române“.

Ca încheiere de o rară splendoare a zilei de azi atât de solemnă ultimele raze de soare se resfrâng în schinteitorii isloci de pe minunățiile de costumuri naționale și apun scaldându-se în atmosfera parfumată ce plutește peste oraș în pregătirile îngrijorate ale frumoaselor coconițe. „Reuniunea femeilor române“ așezase cununa cea mai încântătoare la sărbările de azi, când aranjase o așa luxoasă petrecere în costumul nostru admirat de străini și nouă atât de drag. La „Crucea albă“ să ncinge o petrecere fermecătoare. Parcă s'a întrupat toată poezia românească aei. Diferitele costumuri se contopiseră în ochii privitorului în deplină armonie de colori desmerdându-ne privirea. — O fost o petrecere frumoasă în senzul cel mai adevărat al iuventului, plină de vrajă și plăcută. Abia ne puteam

despărți. Cu toți ducem cu noi în viață amintirea netrecătoare a acestei sărbări naționale.

Nivelul balului l-a ridicat cu prezența sa P. S. S. Ioan I Papp și Jd. deputați cu damele.

Poșta Redacției.

Din cauza conglomerăției de material, cele trimise și nepublicate, se vor publica în numărul viitor.

Concurese.

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Conzistor dto 11/24 februarie 1910 Nrul 755/910 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei din *Becicherecul-mic* (pprezbiteratul Timișorii), declarată vacantă prin concluzul Ven. Conzistor dto 14/27 ianuarie 1910 Nru 196/910, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Beneficiul se compune: a) din folosirea casei parohiale cu intravilanul de 400⁰□; b) folosirea sesiunii parohiale și a grădinei estravilane de 500⁰□ în care se poată planta și viii; c) birul legal; d) stolele legale și e) întregirea dotației preoțești dela stat. Dările publice după beneficiul întreg are să le supoarte alesul. Pentru catehizare la școala confesională alesul nu primește nici o remunerație. Parohia e clasificată de clasa a doua. Recursele ajustate cu documentele prescise conform §-17 alinia a doua a Regulam. pentru parohii a se trimite la Prea On. oficiu pprezbiteral în Timișoara. Recurenții vor avea să se prezente în vre-o duminică ori sărbătoare în s. biserică d'acolo spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în *Becicherecul-mic* la 6/19 februarie 1910.

Comitetul parohial

Cu consenzul: *Dr. Tr. Putici*, pprezb.

—□—

2—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Conz. diecezan cu Nrul 7820 din 1909, resp. 289/1910 pentru îndeplinirea parohiei a II-a din *Gâlșă*, devenită vacantă în urma decedării parohului N. Drăganca, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în org. of. „Bis. și Școala“.

Emolumentele, împreunate cu aceasta parohie, sunt: 1. Una sesiune pământ cu dreptul de pășune; 2. Birul preoțesc și anume: dela cei cu pământ și casă una măsură de grâu, dela cei fără pământ 1/2 — jumătate — măsură de grâu; 3. Ștolele legale.

Fiind parohia clasificată de clase I, dela reflectanți se recere cvalificațiunea prevăzută în alinia I-a din §-17 a Reg. pentru parohii. Alesul va suportă toate contribuțiile, ce cad după beneficiu, va catehiză la școlile noastre confesionale și eventual la ceea de stat, fără a țineă cont la vre-o remunerațiune dela comuna bis... Jumătate din întreg venitul parohial până la 31 august 13 sept. 1910 conpete vād. preotese.

Recursele ajustate cu documente prescise și adresate com. parohiale din *Gâlșă*, sunt a se subșterne la P. O. of. protopopesic dela *Șiria* (*Világos*), iar recurenții se vor prezenta — pe lângă stricta observare a § 20 din Reg. — în cutare duminică ori sărbătoare în sfta bis. din *Gâlșă*, spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorice.

Dat din ședința extraordinară a comitetului parohial rom. gr. or. din *Gâlșă*, la 10/23 ianuarie 1910.

Tr. Terebent,
preș. com. par.

Iuliu Grațsoarean,
not. com. par.

În conțelegere cu; *Mihail Lucuța*, protopprezbiter.

—□—

2—3

1. *Voivodeni*: În bani gata 200 cor. 2. Lemne pentru învățător și școală 16 metrii 3. Scripturistica 12 cor. 4. Conferința 24 cor. 5. Stole dela înmormântări mari 1 cor. dela mici 50 fil., dela mari cu liturgie 2 cor. cvartir și grădină.

2. *Mustești*, în bani 181 cor. Pământ extravilan 6 jugh. 45 cor. 3. 6 șinice grâu 80 cor. 4. 6 șinice cucuruz 60 cor. 5. 8 stânjini de lemne și pentru sala de învățământ. 6. Scripturistica 8 cor. 7. Conferința 16 cor. 8. Cvartir și grădină și venitele cantonale.

3. *Roșia*, în bani 240 cor. 2. 6 Hll. grâu 78 cor. 3. 6 Hll. cucuruz 60 cor. 4. Lemne pentru învățător 4 stânjini și 2 stânjini pentru sala de învățământ; 5. Conferința 12 cor. 6. Scripturistica 6 cor. 7. Cvartir corăspunzător și grădină.

Doritorii de a ocupa vre-una din stațiunile de sus, recursele adresate respectivului comitet parohial și ajustate cu documentele prescrise, vor avea a-le subșterne oficiului ppopesc din Buteni (Butyîn) com. Arad, până la 30 zile după publicarea acestui concurs având a-se prezenta în careva duminică ori sărbătoare în s. biserică din comuna în care a recurs, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Butyîn (Buteni) 27 ian. 1909 9 febr. 1910.

Comitetele parohiale

În conțelegere cu: *I. Bodea* pprot. inspector școlar.

—□—

3—3

Pe baza Incuviințării Ven. Conz. Nr. 7515/909, — se escrie concurs pe parohia de *cl III* din *Iarcoș*, iar în urma dispozițiunii Ven. Conz. Nr. 134/910 pe parohia de *cl. III* din *Neagra*, cu termin de 30 zile dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

In Iarcoș: 1. $\frac{1}{2}$ sesie parohială, parte fână, parte arător. 2. Dreptul de pășunat pentru 8 capete vite. 3. Birul preoțesc una măsură cucuruz sfârmat dela fiecare număr de casă, circa 70 de numere, sau 2 cor. de număr. 4. Stolele legale. 5. Întregirea legală dela stat. Dările după sesie le va suportă cel ales având a și catehiză în școala confesională ort. de acolo fără altă remunerațiune.

In Neagra: $\frac{1}{2}$ sesie pământ. 2. Birul dela 70 case 10 Hl. cucuruz sfârmat. 3. Stolele legale. 4. Întregirea legală dela stat. 5. Dările după sesie le va suportă cel ales, având acesta a și catehiză în școala ort. de acolo fără altă remunerațiune.

Ambele parohii fiind de *cl. a III* dela recurenți să recere ecalificațiune corespunzătoare.

Doritorii de-a ocupa vre-una din parohiile de sus, recursele adresate respectivului comitet parohial și ajustate cu documintele prescrise în regulamentul pentru parohiile, vor avea a-le subșterne oficiului protopopesc din Buteni (Butyîn) în timpul indicat, având a-se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică, —pe lângă observarea §-ului 20 din Reg. pentru parohii, — spre a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale.

Comitetele parohiale

În conțelegere cu: *Iuliu Bodea* adm. protopopesc.

—□—

3—3

Pe baza înaltului ordin al Ven. Conzistor Aradan Nr. 7512/909, se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei a II din *Nadăș*, protoprezbiteratul Butenilor, devenită vacantă prin trecerea la cele eterne a fostului paroh Ioan Körösladányi, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Parohia fiind de *cl. I* dela recurenți se cere ecalificațiunea prescrisă în alinia primă a §-lui 17 din Regulamentul pentru parohii. Emolumentele sunt: 1.

Casa parohială cu intravilan. 2. Una sesiune pământ la deal. 3. Birul preoțesc dela fiecare casă câte 15 litre grâu ori cucuruz. 4. Stolele legale. 5. Întregirea legală dela stat. 6. Dările după sesiune și intravilan are a-le suportă alesul. Să observă, că nou alesul e obligat a catehiză în școalele ort. române din loc fără altă remunerațiune dela parohie ori dieceză.

Doritorii de-a ocupa aceasta parohie să avizează, că petițiile ajustate regulamentar, și adresate comitetului parohial din *Nadăș*, să-le înainteze P. On. oficiu protoprezbiteral în Butyîn (Buteni) având dânsii cu stricta observare a §-lui 20 din regulamentul pentru parohii, a-se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în sf. biserică din *Nadăș*, spre a-și arăta desteritatea în cant, tipic ori oratorie.

Din șediunța comitetului parohial ținută în *Nadăș* la 26 decembrie 18 ian. 910 1909.

Georgiu Popoviciu
paroh. preș. com. paroh

Mihailu Voluntir
inv. not. com.

În conțelegere cu: *Iuliu Bodea* adm. protoprezbiteral

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătorești cantonale din *Magulicea*, să escrie din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaie oficioasă „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: 1. Salar în bani gata din cassa cult. 500 cor. 2. Spese de conferință 20 cor. 3. Scripturistica 20 cor. 4. Lemne pentru încălzire salei de învățământ și a locuinței învăț. după trebuință. 5. Uzufuctul grădinei școl. $\frac{1}{2}$ jughâr. 6. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor. 7. Locuința în natură. Întregirea salarului învățătoresc la 1000 cor. cu ajuto de stat și cvinevenalele să vor cere dela stat conform art. XXVII 1907.

Doritorii de-a ocupa acest post sunt poftiți să subștearnă recursele lor instruate conform regulamentul și adresate comitetului paroh. la subsemnatul Halmagiu (Nagyhalmagy;) totodată sunt poftiți a-se prezenta în vre-o duminică ori sărbătoare în s. biserică din *Magulicea* spre a-și arăta desteritatea în cant tipic făcându-se astfel cunoscuți poporului.

3—3

Comitetul parohial

În conțelegere cu *Cornel Lazar* protopop insp. școlar

Licitațiune minuendă.

Conform decizului comitetului parohial gr. ort. român din *Ramna*, Nr. 35/1910, se publică licitațiune minuendă pentru zidirea a bisericii nouă din *Româna* protopopiatul Buteni, cu termin de licitațiune se delimită pe 7/20 Martie a. c. $\frac{1}{2}$ 12 a. m. în localitatea școlară.

Prețul de exlamare 8000 coroane.

Doritorii de a licita, au să depună în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile vadiu de 10⁰/₀ după prețul de exlamare.

Comuna bisericăescă își rezervă dreptul de primi pe acel reflectant întreprinzător în care va avea mai multă încredere.

Întreprinzătorii cari să vor prezenta la fața cului nu-și pot forma drept pentru spesele lor avute cu călătoria și perzentarea.

Preliminarul de spese, precum și condițiile licitațiune să pot vedea la oficiul parohial din *Ramna*, din șediunța comitetului parohial gr. ort. român ținută la 14/27 februarie 1910,

Sinesie Iozsa,
par. preș.

Ștefan Musca
notar.